

Fráter A. Zsuzsanna
IV. Magyar-III. Néprajz

Zene és szóhasználat

(Szó és kifejezőképesség vizsgálata fiatalok körében zenei irányzatokhoz kapcsolódóan)

Tyukod, 2005. szeptember 11.

Bevezetés

Van-e eltérés a fiatalok nyelvhasználatában zenei irányzatok szerint? Kutatásomban erre kerestem választ. Előfeltevésem szerint, a fiatalok beszédmódja különbségeket mutat, nemcsak kor, nem, vagy családi háttér, esetleg lakóhely szerint, hanem nyelvhasználatukat az is meghatározza, hogy milyen zenei irányzathoz kapcsolódnak

Kutatásom során két nagy csoportot vizsgáltam: a punkzenét hallgatókat, és azokat, akik rockzenét hallgatnak. A két csoportot csupán zenei irányzat kedvelése alapján különítettem el, s arra törekedtem, hogy a megkérdezettek ne egy baráti társaság, egy kiscsoport tagjai legyenek, hanem csupán egy bizonyos zenei stílus szeretete legyen az, ami összeköti őket. Azért ezt a két csoportot választottam, mert közös gyökereik vannak, s a látszólagos hasonlóságok ellenére lényeges különbségek, eltérések vannak közöttük. Az előfeltevésem második része az volt, hogy a punk zenét kedvelők sokkal több szleng szót, kifejezést használnak, mint a rock zenét hallgatók. A punk zene alatt értem a különféle változatait is: ska-punk, pop-punk stb. Így rock zene alatt csoportosítottam a nagyon szétágazó irányzatait is: heavy metal, black metal, folk rock stb. A csoportosítást az alapján végeztem el, hogy a megkérdezett milyen stílusirányzathoz tartozónak vallotta magát, s melyek a kedvenc zenekarjai.

Összesen harminc embert kérdeztem meg nemre, korra és lakóhelyre való tekintet nélkül. A megkérdezettek között tizenhat férfi és tizennégy nő szerepel. Mindannyian harmincnyolc és tizenöt év közöttiek, a legtöbben viszont a tizenöt és tizennyolc éves kor között vannak. Három megkérdezett harminc év fölötti, de nőtlen s leginkább a fiatalabbak, tízen- és huszonevesek társaságát keresik. A kutatást különböző helyszíneken végeztem, így koncerteken, debreceni és más települések szórakozóhelyein. A személyeket véletlenszerű választás alapján választottam ki, s kérdőíves módszerrel dolgoztam.

Miért ezt a módszert választottam? Így viszonylag rövid idő alatt sok embert lehet megkérdezni, viszont a fő szempontom az volt, hogy ugyan azokat a szavakat, kifejezéseket tudjam vizsgálni mind a punk zenét kedvelők, s mind a rock zenét kedvelők között. Azért nem hangfelvételeket, s interjúkat készítettem, hogy teljesen egyforma legyen az az alap, amelyet a két nagy csoport között vizsgálhatok. A kérdőívben először különböző személyes adatokra kérdeztem rá: nem, kor, foglalkozás, lakóhely, majd arra, hogy milyen zenei irányzat áll hozzá a legközelebb és melyek a kedvenc zenekarjai. Majd ezt követte egy szó és kifejezés

gyűjtemény köznyelvi standard kifejezésekből, s azt kértem a kitöltőktől, hogy írják mellé, hogy milyen szavakat, kifejezéseket használnak a megadottakra, s azt is kértem, hogy lehetőleg kiejtés szerint írják le az általuk használt kifejezéseket, s természetesen nem csak egyet írhattak. A szavakat melyekre rákérdeztem bizonyos témakörökből válogattam össze: így család, iskola, szórakozás, s néhány egyéb kifejezés, mint például köszönési formák. Törekedtem gyakran használt, és alapvető kifejezésekre, szavakra rákérdezni.

A kérdőíveket így könnyű volt csoportosítani, s meg állapítani, hogy a két csoport nyelvhasználata mennyiben különbözik, s milyen szavakat, kifejezéseket használnak szívesen, s nyelvhasználatuk mennyire tér el a standard nyelvhasználattól. Mind a két csoportban tizenöt-tizenöt megkérdezett szerepel.

A kérdőívek elemzése előfeltevésemet igazolta, a punk és rock zenét kedvelők szó és kifejezés gyűjteménye különbséget mutatott, s a kitöltött kérdőívek alapján arra a megállapításra jutottam, hogy a punk zene hallgatói sokkal több standardtól eltérő szleng kifejezést alkalmaznak, s szóhasználatuk sokkal színesebb, mint a rock zene kedvelőinek.

A szleng meghatározása

Azt meghatározni, hogy milyen szavak, kifejezések tartoznak a szlenghez egy igen bonyolult kérdés. Úgy, mint magának a szleng fogalmának a meghatározása is egy nehéz feladat. E fogalom pontos leírására már sokan vállalkoztak, s így különböző megfogalmazásai születtek. Néhány részletet idézek, hogy a különféle szerzők mint vélekednek a szleng fogalmáról. Andersson-Trudgill meghatározása szerint:

„A szleng legfontosabb tulajdonsága, hogy olyan nyelvhasználatot jelöl, amely a stilisztikailag semleges nyelvhasználati szint alatt helyezkedik el. A stilisztikailag semleges nyelv fogalma nem határozható meg pontosan, ennél fogva az sem, ami e szint alatt található. Azonban mindenképpen létezik egy olyan széles stilisztikai skála, amely a bizalmastól a vulgárisig és a trágárig terjed. Amikor a szleng szót használjuk, ez vonatkozhat a bizalmas és a vulgáris nyelvre egyaránt.”¹

---

¹ Andersson-Trudgill: A szleng In. Mi a szleng 247. old.

Andersson-Trudgill ebben az első megfogalmazásukban a szleng stilisztikai oldalát emelik ki, majd tovább boncolják a szleng meghatározását. Többek között kiemelik a szleng kreatív jellegét: „A szlengszavak célja gyakran az, hogy meglepőek, szórakoztatóak vagy megdöbbentőek legyenek.” A szleng kreativitását hangsúlyozza Péter Mihály is:

„Felfogásom szerint a szleng alapvető nyelvi jellemzője az expresszivitás. Expresszivitáson röviden szólva, a nyelvi eszköznek a megszokottól szándékoltan eltérő használatát értem. Még rövidebben: az expresszivitás – 'másként beszélés'... A szleng expresszivitása mögött a nyelvi standarddal való tudatos vagy kevésbé tudatos szembenállás indítéka áll. Ennek az antinormatív beállítottságnak társadalom-lélektani alapja a politikai-társadalmi-kulturális nonkonformizmus.”²

Tehát Péter Mihály a szlenget egy expresszív nyelvhasználatnak tekinti, egy olyan beszédformának melyre erőteljes kreativitás jellemző, s mely igyekszik a hagyományos formákat és normákat kerülni. Ennek magyarázatát pedig a nonkonformista beállítódásban keresi.

„A szleng egyrészt szó- és kifejezőképesség, másrészt pedig egy sajátos nyelvhasználati-stilisztikai forma. ... A szlengben beszélés (a szleng mint beszédműfaj) együtt jár (hisz annak kommunikatív, nyelvi megnyilvánulása) egyfajta (gyakran fanyar, cinikus) humorral, tréfával és az e mögött húzódó, ezt alátámasztó könnyed, esetleg nyegle viselkedésmóddal és világszemlélettel. ... Az irodalmi nyelvvel összevetve a szleng szókincse általában lenéző, lekicsinylő stílusárnyalatot hordoz...”³

Az itt idézet különféle vélekedések egy közös pontját szeretném kiemelni, mégpedig azt, hogy a szleng beszédet, kifejezéseket egy bizonyos normától eltérőnek tartják, s erre a beszédmódra, szavakra humor, találékonyság és kreativitás jellemző.

Ezeket a megállapításokat fontosnak tartottam kutatásom során, tehát azt, hogy a szleng szavakra, kifejezésekre jellemző valamilyen tréfás, gúnyos, humoros jelleg, s igyekszik a normától mindig távolabb kerülni. A kitöltött kérdőíveket igyekeztem abból a szempontból

---

² Péter Mihály: „Húsz év múlva” In. Mi a szleng? 28. old.

³ Kis Tamás: Szempontok és adalékok a magyar szleng kutatásához In. A szlengkutatás útjai és lehetőségei 244-245. old.

vizsgálni, hogy milyen mértékben térnek el a kitöltőik által használtak ítélt szavak az általam megadott normától, s ezek a kifejezések mennyire egyéniek, találékonyak, a szokványostól eltérőek. Annak a felderítésére törekedtem, hogy az általam vizsgált két csoport közül, a punk zenéz és a rock zenét kedvelők közül melyik használ több a normától eltérő színes, egyedi kifejezést. Melyik csoportra jellemző inkább a szleng szavak használata, melyik nyelvezete mutat több találékonyságot, kreativitást.

Mi alapján ítéltém egyes szavakat, kifejezéseket szleng szavaknak? Amely szavak több érzelmi töltettel rendelkeztek, vagy stílusok lekicsinylő, gunyoros színezetet tartalmazott a megadott köznyelvi kifejezéshez képest, azokat soroltam a szleng kifejezések közé. Mint már fentebb említettem, vizsgálatom során beigazolódt az az előfeltevésem, miszerint a punk zenét hallgatók sokkal több szleng kifejezést használnak, mint azok, akik rock zenét kedvelik inkább. Miért lehet ez így? Az okát zenei stílusok közti különbségekben kell keresni. Fontosnak tartom először is meghatározni, hogy mi is a punk és a rock zene, melyek a fontos különbségei és kik a követők.

Mi a punk és a rock

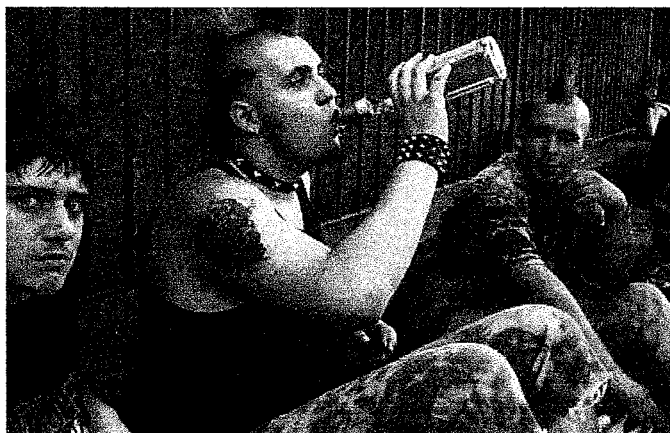
A punk szótári jelentése: „hitvány, vacak, pocsék dolog, illetve üres, haszontalan személy”.⁴ Zenei mozgalomként indult a '70-es években, Angliában, a rockzene felfrissítésére, felrázásra törekedett, s összekapcsolódott a munkás fiatalok szociális hátrányait, munkanélküliségét, létbizonytalanságot, kítaszítottaságot kifejező életérzésével. Tehát a punk egyben egy zenei irányzat, másrészt, egy életérzés: jövőtlenség, létbizonytalanság, kilátástalanság. Képviselői pedig eredetileg munkásfiatalok. A punkokról és a punk zenéről ezt írja Sebők János, ő leginkább a magyar punk jelenségről ír:

„Az anarchizmust nyíltan hirdető punk a társadalom legszegényebb, hátrányos helyzetű, legfeljebb középosztálybeli, elsősorban külvárosokban, illetve nagyvárosi lakótelepek, bérkaszárnnyák panelházaiban élő tizenéveseit szólította csatasorba, azokat, akik a társadalmi ellentmondásokat, a feszültségeket közvetlenül a saját bőrükön érezték, s ennek az érzésnek adtak hangot a zenéjükben. A punk esetükben is a lázadás zenéje volt, de annak legszélsőségesebb pusztító és önpusztító formája vált népszerűvé körükben, az, amelyik leginkább alkalmas volt a margóélet, az esélyegyenlőség stb. indulatainak agresszivitásának

⁴ Hölzer Tamás: Szórakoztató zenei lexikon

kiélésére... Ez az anarchista punk a "nagyvárosi farkaskölykök" zenéje volt, amely a külföldi minták és a hazai életérzések találkozásából született..."⁵

Hasonlóan vélekedik Hölzer Tamás is, bár ő a magyarországi punkot csupán divatként értékeli.

(Punk fiatalok)

„ ... A punk agresszív, 'csúf' zene: kemény, dübörgő, nyugtalan. E dalok szövegeit, melyeket általában egy hisztérikusan üvöltő énekes bömbölt a mikrofonba, áthatotta a félelemkeltő erőszakosság, a cinizmus, a jövőtlenség érzése. Erre utal a punkok szerelése is: tépett, színes haj, biztosítótűvel átszúrt arc és fül... Magyarországon a punk inkább divatként volt jelen, nem mint mozgalom vagy zene.”⁶

A különböző elemzők mellett vajon mit jelent a „punk” egy valódi érintett, egy punk szerint? Pozsonyi Ádám véleménye a következő:

„Mi is az, hogy punk? Sokan, sokféleképpen magyarázták már. Van, aki zenei, van aki társadalmi, vagy politikai szempontból közelíti meg. Leghelyesebb talán, ha azt próbálom megfogalmazni, hogy mit jelent számomra a punk. ... számomra a punk azt jelent: Ne fogadj el előre gyártott kliséket! Sem az eszmék, sem a művészet terén. Csináld magad! A punk egy szemléletmód, egy hozzáállás. ... Ha a művészet felől közelítünk, a punk nem más, mint a

⁵ Sebők János: A rock története a vasfüggöny mögött 320. old.

⁶ Hölzer Tamás: Szórakoztató zenei lexikon

századforduló izmusainak reinkarnációja a rockzene köntösében. Mert mi is volt a punkzenében csodálatos? Az, hogy tagadta a rock több évtizedes, intézményesült, merev és közhelyes formanyelvét.”⁷

Pozsonyi Ádám volt punk zenész, s az első magyar punk krónika, „*A Lenin-szobor helyén bombatölcsér tátong (A magyar punk története 1978 -1990)*” című könyv szerzője. Ő is, mint Sebők János a punk zene újtó, a hagyományokat semmibe vevő, a rock zenét felrázó szándékát emeli ki. Tehát mi a punk, s mi a punk zene? Valami, ami minden normát és szabályt félresöpör, s ami nem riad meg semmilyen tabutól, ami megbotránkoztatni, s elképeszteni akar mindenkit, aki a társadalmi normákat és hagyományokat követni kívánja. A punk zene is önfejű, semmilyen formát, szabályt, szokást nem tisztelő, öntörvényű zene. Sebők János is hasonlóan jellemezi a punkokat, csak egy kicsit drasztikusabb formában:

„ A punkok pedig olyan a társadalmi lét periferiájára szorult páriák, akik ösztönvilágukat romboló, vad, pusztító indulataikat, gátlástalanságukat, minden mindegy életszemléletüket élik ki nem törődve a bevett normákkal, mértékekkel és következményekkel.”⁸

A kérdőívekben nem kérdeztem rá arra, hogy a megkérdezett valamilyen csoporthoz tartozónak vallja e magát, tehát punknak, vagy rockernek tartja e magát, csupán az szerepelt a kérdések között, hogy melyek a kedvenc együttesei, s melyik stílus áll hozzá a legközelebb. Ezért akiket a punk zene kedvelői közé soroltam nem tekintem punkoknak, csupán ennek a zenei irányzatnak a kedvelőinek. Azonban, ha ezt a minden normát felrúgó zenét kedvelik, akkor mindenképpen van rájuk valamilyen hatása, s ez megmutatkozhat nyelvhasználatukban is. Így sokkal gyakrabban használnak szleng kifejezéseket, szívesebben térnek el a nyelvi normától, s gyártanak új szavakat, használnak meglévő kifejezéseket új értelemben. Mindez a punk stílus, életérzés szabadságából, szabálykerüléséből, hagyományelvetéséből fakad.

Ezzel szemben van a másik csoport, a rock zene kedvelői. Mit is jelent maga a fogalom? Mi a rock? Hölczer Tamás definícióját szeretném idézni, ő elég pontos megfogalmazását igyekezett adni ennek a szerteágazó és igen összetett fogalomnak. Tehát a rock, mint zenei irányzat:

---

⁷ Pozsonyi Ádám: *A Lenin-szobor helyén bombatölcsér tátong* 93-94. old.

⁸ Sebők János: *A rock története a vasfüggöny mögött* 310. old.

„A gyökerei az 1950-es évek Amerikájában erednek, amikor kialakult a lüktető, kemény, erősen szinkópált tánczenei stílus a rock & roll. ... Olyan gyűjtőfogalom, műfaj, melynek rengeteg ága különböző stílusok fúziójából áll. Ebben az értelemben a rock & roll csak az egyik típusa a rocknak a több mint száz közül...”⁹

A rock zene két legnagyobb és legismertebb ága a hard rock és heavy metal. Hölczer Tamás ezeknek az irányzatoknak is elég pontos megfogalmazását adja. Ezekből idézek. Tehát a hard rock:

„A hard rock és a heavy metal több közös tulajdonsággal rendelkeznek. Mindkét stílusra jellemző a nagy hangerő, a torzított gitár kiemelkedő szerepe, a banda élén álló énekes, aki általában nem játszik hangszereken... kialakulásuk nagyjából egy időszakra a '60-as évek második felére tehető, ezért vezéregyéniségei nem sorolhatóak kizárólag az egyik táborba. Vad és féktelen koncerteket adtak, melyek látványa tökéletes összhangban volt a hangzással, show elemekkel gazdagították a hatáskeltés repertoárját...”¹⁰

Tehát a hard rockra a gitár kiemelkedő szerepe, az erőteljes hangzás a féktelen koncertek és az erőteljes látványosság jellemző. Hasonló jellemzői vannak a heavy metal irányzatnak is, hiszen mind a kettő nagyjából ugyan abban az időszakban, a '60-as években keletkeztek, de vannak bizonyos eltérések is. Amíg a hard rock koncertek nagy hangsúlyt fektettek a látvány elemekre, addig a heavy metal képviselőire inkább valamilyen természetes, kevésbé megkreált, vadság jellemző. Hölczer Tamás megfogalmazásában:

„A fémes hangzású rockzenei irányzat a '60-as évek óta keményen tartja magát. Dübörgő ritmus, markáns gitár- és énekhang jellemzi a feszülő izmok, izzadságcseppek, bőrszerelés, szegecsek és dübörgő motorok képzetével társult zenét.”¹¹

---

⁹ Hölczer Tamás: Szórakoztató zenei lexikon 144. old.

¹⁰ Hölczer Tamás: Szórakoztató zenei lexikon 80. old.

¹¹ Hölczer Tamás: Szórakoztató zenei lexikon 81-82. old.

(A rockerek)

Érdekes megnézni azt is, hogy Sebők János mit ír a magyar rock történetéről, annak alakulásáról, egy összefoglaló részt idézek elég terjedelmes munkájából. Sebők ebben a részben azt elemzi, hogy hogyan alakult ki Magyarországon a kemény rock, a hard rock műfaja.

„Az ötvenes években a rock and roll a kisebbségi, nemzedéki lázadás jegyében született. A hatvanas években a beatet ugyancsak munkanélküli vagy középiskolás korú tanuló vagy dolgozó tizenévesek fedezték fel maguknak, és vitték világszerte diadalra... A rock születésétől kezdve minden pillanatban – főként és elsősorban – az utcáról, a tiniknek szólt. .. a hetvenes évek második felére – nemcsak nálunk, de az egész világon – a rock messzire eltávolodott a tinik, a hétköznapi világától... 1976 elején megjelent a színen a piramis, feldübörögtek az erősítőik.. a nemzedék.. a ráismerés révületével az arcán tódult a kemény rock felemelt zászlaja alá... Ennek a változásnak hamarosan kézzel fogható, jól érzékelhető jelei is megmutatkoztak, amelyek legelőször is egy új szubkultúra, a 'csövesség' születéséről tudósítottak. ”¹²

A rock ezernyi irányzata közül azért, a hard rock és a heavy metal stílust emeltem ki, mivel a kérdőívek kitöltőinek többsége is ezt a két irányzatot emelte ki, mint legkedveltebbet, s ezen a

---

¹² Sebők János: Rock a vasfüggöny mögött 236-238. old.

két stíluson belül nevezték meg a legtöbb zenekart. Tehát elmondható, hogy a rock zene kedvelői leginkább a hard rock és heavy metal irányzatát részesítik előnyben, tehát ez a két legkedveltebb irányzat köreikben, ezeknek van a legnagyobb rajongótábora. Erről a két stílusról megállapítható, hogy a rockzene irányzatai közül a legrégebben kiforrottak közé tartozik, s mondhatjuk azt is, hogy szinte már klasszikusnak nevezhető irányzatai a rocknak. Tehát megállapíthatjuk azt, hogy míg a punk zene még most is radikálisan újítónak számít, addig a rock zene e két irányzata szinte konzervatívnak nevezhető. Így a rock zene kedvelői minden képpen egy konzervatívabb zenei irányzat kedvelőinek nevezhetőek. Ha rájuk egy bizonyos konzervativitás jellemző, akkor ez minden képpen megmutatkozik a nyelvhasználatukban is. Ezért lehetséges az, amit a kérdőívek elemzése is mutat, hogy sokkal kevesebb és kevésbé egyedibb, színtelenebb kifejezést használnak, mint a punk zene kedvelői.

A kérdőívek elemzése

Mindkét csoport által használt szavakról, kifejezésekről táblázatot készítettem, melyből látható, hogy melyik csoport, milyen kifejezéseket használ, s összesen mennyit a megadott szavakra. A szavakat úgy írtam be a táblázatba, ahogyan a megkérdezettek írták le. A többször szereplő kifejezéseket is csak egyszer írtam be a táblázatba.

A punk zenét kedvelők által használt kifejezések

Alapifejezés	A megkérdezettek által használt kifejezés	A kifejezések száma
Nő	Nő, csaj, ribanc, csajszi, kislány, kiscsaj, leány, gádzsi, buksza, kettes, bula, nőci, spiné, maca, fehérnép, lány	16
Férfi:	Csávó, muksó, muki, pasas, fickó, hapi, pasi, srác, apafej, csákó, „fijjúú”, krapek, hím, faszi, manus, farok, pálca,	17
Apa	Fater, atya, apa, édesapa, apuka, apu,	6
Anya	Muter, anya, anyu, anci, édesanya, madór, anyuka, mama	8
Szülők	ősök, eltern, anyámék, szülők, felmenők, muterék, faterék,	7
Gyerek	Pulya, skacok, kölykők, gyerök, kölök, gyerek, kis srác, kis csaj, purgyé, pisis, gyermek, kiskölyök, köpet, krapek, pici, bogyó	16
Testvér	Bruder, tesó, vérem, fajtárs, öcsém, hóg, báty, tetyó, kiskölyök, bátyó, kishóg, kisöcs, hugica, bratyó, kisöreg	15
Nagyszülők	A nagy ősök, nagyszülők, papa meg mama, mami meg papi, groszeltern, még ősebbek, nagyősök, felmenők	8

Nagymama	Mama, nagyanya, nagy, nagymutter, grószmutter, mami, nagymama,	7
Nagypapa	Nagyfater, papa, nagypapa, tata, papi, grószfater, nagyapa,	7
Iskola	Suli, ketrec, állatkert, humanzoo, suli, oskola, oktatás, felsőoktatás, tanulmány, munkahely, isi, örültekháza, fuji, schule, börtön,	15
Tanár	Tanító, tanár, köcsög, tancsi, tanbá,	5
Igazgató	Izgató, nagyfőnök, diri, igazgató, főokos, főnagyokos, főhülye, direktor,	8
Diák	Tanuló, diák, bajtárs, süldő, iskolatárs,	5
Barát	Barát, haver, ismerős, cimbora, jóbarát, pajtás, jóember, medvesajt,	8
Barátnő	Barátné, barátnő, barát, utánfutó, oldalkocsi, kiscsaj, kedves, leány, pici, angel,	10
Lánnyal/Fiúval ismerkedni	Agycsere, csajozni, ismerkedni, alakítani, témát előadni, hülyíteni, randi, szemezés, pletyi, barátkozni, udvarolni, flörtölni, pasizni,	13
Szórakozni	Kiruccanni, bulizni, kirúgni a hámból, lazulni, partizni, szórakozni, mulatni, inni, rőffenés, kocsmázni	10
Inni	Inni, piálni, italozni, szeszelni, fogyasztani, drinkelni, lecsapni egy kört/italt, berugni, felszívni, vedelni,	10
Ital	Pia, szesz, üdítő, bor, VBK, „pija”, lé, jaffa, drink, szeszecital, ital,	11
Táncolni	Táncolni, denszeleni, mozogni, pogozni, ropni, rütyözni, rázni, dencingelni,	8
Cigaretta	Slukk, cigi, bagó, füst rúd, pipa, dohány, búzrúd, füstbomba, kékdaru, nikotinrúd, dohányáru, bláz, csik, cigó, nyulláb, szög,	16
Dohányozni	Rauherezni, cigizni, eltolni, fellőni, elrántani, gyújtani egy cigit, bagzani, szívni, füstölni, dohányozni, slukkolni, bagózni,	12
Együttes	Group, banda, csapat, együttes, zenekar,	5
Verekedés	Balhé, öklözés, harc, fájt (fight), összecsapás, egymásnakmenés, botrány, bunyó, birok, verekedés,	10
Verekedni	Balhézni, bunyózni, verekedni, öldökölni, ütközés, egymásnak menni, összeugrani, osztani pár flekkest, leadni pár pofont, felképelni, ütni, öklözni,	12
Pénz	Kes, mani (money), geld, tengi, makk, papír, fém, huf, zseton, anyagiak, keret, támogatás, hozzájárulás, alap, hozzávaló, della, suska, lé, forint, zsozso, dohány, pénz, zsé,	23
Szegény	Csóró, rongyos, szegény, nincstelen, proletár állat, csóri,	6
Gazdag	Kasszás, bukszás, vastag, paraszt, „pizes”, pénzes, zsíros, lóvészabb, milliomos, kulák, sznob, hájas, milliomos köcsög, burzsuj, burzsuj köcsög,	15
Rendőr	Zsaru, fakabát, kopó, rendőrbácsi/néni, rendőr, zsernyák, taknyos, aszfaltbetyár, kalapos, paraszt, hatósági, jard, közeg, állat, fakabi,	15
Börtön	Rácsmező, sitt, börtön, hüvös, rácon belül, kóter, zárka, dutyi, kamra,	9
Lopás	Csórás, lopás, eltulajdonítás, csórelás, markecolás, nyúlás, csenés, ragadás, enyvelés,	9
Menekülés	Futás, menekülés, odébbállás, távozás, inalás, pucolás, spuri, iszkolás, dzsalás,	9
Autó	Verda, kocsi, „ótó”, szekér, car, gépjármű, országúti pattanás, roncsláda, jármű, gép, négykerék, masin, gurulófotel,	13
Jó dolog	Szupi, király, állat, fasza, fless, jószág, zsírság, nagyszerű, csodás, értékelhető, példátlan, nem semmi, pálya, odabaszós, kurva jó, sirály, klassz, király, jó, fain, süti, kúl, tök jó, klafa, baró, frankó	26
Valami szép	Nagyon ott van, menőszép, sexy, csodás, baró, fain, csöcsös, gyönyörű, szépséges, látványos, kategórián felüli, fless, finom, hami,	14
Baráti üdvözlés	Szeval! Helló!, Hogy vagy?, Mizu?, Szia/Sziasztok!, Csáó mi a helyzet?, Jó reggelt/napot!, Üdvözletem!, Tiszteletem!, Örülök hogy látlak!, Na mi a geci van?, Iszol valamit?, Tia!, Csá!, Hali!, Szeasztok!, Szasztok!, Csó!, Háji!, Üdv!,	20
Baráti elköszönés	Na csá! Viszlát mindenkinek!, By!, Szia!, Csáó!, Puszi!, Szasztok!, Csó!, Hello!, Csá!, Pál!, Csocsil!, Országos nagyhelló!, Legközelebb járunk!, A viszontlátásra!, További jó mulatást!, A legjobbakat!, Örülök hogy találkoztunk!, Na viszlát!	19
Köszönés szülőknak	Sziasztok!, Hello!, Puszi!, Csú!, Csá!, Csók a családnak!,	6
Köszönés ismeretlen fiataloknak	Sziasztok!, Helló!, Hellóztok!, Háji!, Szevasztok!, Csósztok!, Üdv néktek!, Szeval!,	8

A rock zenét kedvelők által használt kifejezések

Alapkifejezés	A megkérdezettek által használt kifejezés	A kifejezések száma
Nő	Nő, lány, csaj, bula, nőci, csajszi	6
Férfi:	Pasi, csávó, hapsi, gádzsi, manus, gádzsó, férfi, srác, fiú,	9
Apa	Apu, fater, apa, édesapa, apas, apuci,	6
Anya	Anya, mutter, anyuci, mucu, anyus, anyu, mammi, édes, ellő,	9
Szülők	Szülők, ősök,	2
Gyerek	Kölyök, pulya, kiskölyök, gyerek, picúr, pisisek, kölkök, férgek, gyermek, spawn, fattyú,	11
Testvér	Testvér, tesó, bratyo, hugi, bátyó, öccs, báty, hugica, vérem,	9
Nagyszülők	Nagyszülők, mama, nagyősök, groszeltern, öregek, nagymama – nagypapa, nagypapi,	7
Nagymama	Nagyi, nagymama, nagymami, nagyanya, vén szatyor, szupernagyi, mami, mamus, nagymutter, mama,	10
Nagypapa	Nagyapa, papó, nagyfater, papi, papus, nagypapi, vén szivar, nagypapa,	8
Iskola	Suli, isi, börtön, skola, igavonó,	5
Tanár	Tanár, tancsi, tanbá, rabszolgaqhajcsár, ofő,	5
Igazgató	Diri, igazgató, igás, iga, didi, Sz. Gy.,	6
Diák	Diák, tanuló, hallgató,	3
Barát	Haver, testvér, barát, span,	4
Barátnő	Barátnő, havernő, kicsim, oldalkocsi, utánfutó, barinő, csajom, kedves,	8
Lánnyal/Fiúval ismerkedni	Ismerkedni, barátkozni, csajozni, bepasizik, pasizni, haverkodni, kavarni, randi, talizni,	9
Szórakozni	Bulizni, patyzni, üdítőzni, szórakozni, inni, mulatni,	6
Inni	Beborozni, piálni, inni, vedelni, berugni, üdítőzni, tankolni, drinkelni,	8
Ital	Lötty, pia, innivaló, folyadék, bor, sör, üdítő, szesz, feles,	9
Táncolni	Táncolni, dzenselni, rázni, pogózni, headbeng, ropni, pogó, csörögni, rütyözni, dancingelni,	10
Cigaretta	Pákk, cigi, bláz, bagó, donány, spangli, cigaretta, szmók,	8
Dohányozni	Szízni, cigizni, rágyújtani, rápipantani, dohányozni, spanglizni, bagózni, blázolni, pákcolni,	9
Együttes	Banda, brancs, zenekar, együttes, tagok,	5
Verekedés	Bunyó, balhé, verekedés, harc, bunyózás,	5
Verekedni	Bunyózni, balhézni, verekedni, ütközni,	4
Pénz	Stex, suska, dohány, kes, pénz, lé, lóvé, zse, della, mani, suska, forint,	12
Szegény	Csóró, szegény, koldus, éhenkórász, kódus, lepottyant, lepukkkant,	7
Gazdag	Pénzeszsák, burzsuj, buzsoá, gazdag, fuxos, milliárdos, milliomos hülye gyerek, pénzes,	8
Rendőr	gard, zsernyák, rendőr, fakabát, bratjó, zsaru, hekus, kékkabát,	8
Börtön	Dutyi, kaptár, sitt, fogda, börtön, kóter, hűvös, dutykó,	8
Lopás	Lopás, lenyúlás, trombitálás, csenés, nyúlás, csórás, elemelés,	7
Menekülés	Meglépés, csíkelhúzás, menekülés, okaj, iszkiri, szökés, futás, meglógás,	8
Autó	Kocsi, verda, autó,	3
Jó dolog	Baró, szupi, király, jó, jószág, frankó, beadja, klassz, kurva jó, szupcsi, zsír, fasza, nagyon big,	13
Valami szép	Szép, beautiful, tök jó, fantasztikus, gyönyörű, pompi, kurva jó, kellemes, tuti, aranyos,	10
Baráti üdvözlés	Ánoj!, Csú!, Csál!, Szeva!, Helló!, Háj!, Hell!, Szia!, Csúma! Szevasz!, Pál!, Szió!, Csövi!, Hali!, Szióka!,	15
Baráti elköszönés	Csó! Hellóka!, Helló!, Csál!, Szió!, Csövi!, Csuma!, Szevasz!, Viszlát!, Szia!,	10
Köszönés szülőknek	Helló!, Csú!, Hy!, Szia!, Sziasztok!, Csóko!om!, Csuma!, Szevasz!, Csál!, Csó!, Csövi!,	11
Köszönés ismeretlen	Sziasztok!, Helló!, Csövi! Szió!, Csuma!, Szia!, Csú!,	7

fiataloknak		
-------------	--	--

A táblázatokból kiderül, hogy a megadott szavakra, kifejezésekre a punk zenét kedvelők sokkal több kifejezést írtak a saját szóhasználatukból, mint azok, akik a rock zenét kedvelik. A szavak felsorolása szemmel láthatóan nagyobb arányú a punk zene hallgatóinál. A táblázatokból az is kiderül, hogy a punk zene kedvelői szívesebben írtak nagy kreativitást mutató, egyedinek számító szavakat, kifejezéseket, sokkal inkább törekedtek egyediségük hangsúlyozására, s kifejezéseik egész tárházát sorolták fel. Míg a rock zene kedvelői sokkal kevesebb kifejezést jegyeztek le, s azok is legtöbbször a normaként megadott szavak voltak, vagy a szlegszónák számítóak közül is többnyire a szinte már általánossá váltakat írták le. Kifejezőképességük így sokkal szegényesebb, színtelenebb és sokkal közelebb áll az általános köznyelvi kifejezésekhez.

Egy külön táblázatban közlöm, azt hogy az általam megadott egy-egy szóra hány kifejezést soroltak fel a punk, és hányat a rock zene rajongói. Ebben a táblázatban jól látszik, hogy a punk zene hallgatói sokszor kétszer annyi kifejezést soroltak fel, mint a rock zene kedvelői, ezeket csillaggal jelöltem meg. Így látszik, hogy a: *nő, férfi, testvér, iskola, barátnő, cigaretta, verekedés, verekedni, pénz, gazdag, rendőr, szép, jó szavakra és a baráti köszönésekre* sokszor kétszer vagy többször annyi kifejezést írtak a punk zene kedvelői, mint a másik csoport. Viszont némely kifejezéseknél a rock zene kedvelőinél volt nagyobb az általuk használt kifejezések száma: így az *anya, nagymama, nagypapa táncolni, szegény szavaknál, és a szülőknek és ismeretlen fiataloknak való köszönési formák* felsorolásánál. Bár itt nincsenek nagy eltérések, ezeket kettős kereszttel jelöltem meg. Érdekes lenne megvizsgálni azt, hogy annak van-e valamilyen jelentősége, hogy melyik csoport melyik szóra írt több kifejezést. Véleményem szerint azokra a szavakra írtak többet, amelyek fontosak számukra, hiszen arra több és változatosabb kifejezéseket használnak.

Alapkifejezés	A punk zene kedvelői által használt kifejezések száma	A rock zene kedvelői által használt kifejezések száma
*Nő	16	6
*Férfi	17	9
Apa	6	6
#Anya	8	9
Szülők	7	2
Gyerek	16	11
*Testvér	15	9
Nagyszülők	8	7
#Nagymama	7	10
#Nagypapa	7	8

*Iskola	15	5
Tanár	5	5
Igazgató	8	6
Diák	5	3
Barát	8	4
*Barátnő	16	8
Lánnyal/fiúval ismerkedni	13	9
Szórakozni	10	6
Inni	10	8
Ítal	11	9
#Táncolni	8	10
*Cigaretta	16	8
Dohányozni	12	9
Együtt	5	5
*Verekedés	10	5
*Verekedni	12	4
*Pénz	23	12
#Szegény	6	7
*Gazdag	15	8
*Rendőrr	15	8
Börtön	9	8
Lopás	9	7
Menekülés	9	8
*Jó dolog	26	13
Valami szép	14	10
*Baráti üdvözlés	20	10
*Baráti elköszönés	19	10
#Köszönés szülőknak	6	11
#Köszönés ismeretlen fiataloknak	8	7

Mint látható, sokszor valóban igen jelentős eltérések mutatkoznak a válaszok számarányaiban.

A táblázatokból, nemcsak az derül ki, hogy a punk zene rajongói sokkal több kifejezést használnak az egyes szavakra, hanem az is, hogy az általuk használt szavak, kifejezések sokkal többször térnek el a normától, s sokkal több ilyen kifejezést is használnak. Egy külön táblázatot készítettem annak a szemléltetésére is, hogy a két csoportban melyek a leggyakrabban használt kifejezések, s ezek hányszor szerepeltek a kérdőívek kitöltőinél. Mint már említettem egy általam megadott szó mellé nemcsak egy általuk használt kifejezést lehetett írni, hanem bármennyit, s ez a két táblázat azt mutatja, hogy a válaszként megadott szavak közül melyek voltak azok, amelyek mivel a legtöbbször szerepeltek, így legnagyobb közkedveltséget mutatják.

A punk zene kedvelői által leggyakrabban használt kifejezések

Alapkifejezés	A leggyakrabban használt kifejezés	Hányszor szerepel
Nő	csaj	6
Férfi:	pasi	6

Apa	fater	10
Anya	mutter	9
Szülők	ősök	8
Gyerek	kölyök	5
Testvér	tesó	10
Nagyszülők	nagyszülők	7
Nagymama	mama	5
Nagypapa	papa	5
Iskola	suli	12
Tanár	tanár	9
Igazgató	diri	5
Diák	diák	8
Barát	barát - haver	6-6
Barátnő	barátnő	7
Lánnyal/Fiúval ismerkedni	csajozni	5
Szórakozni	bulizni	6
Inni	inni - piálni	5-5
Ital	pia	8
Táncolni	denszelni	5
Cigaretta	cigi	10
Dohányozni	cigizni	9
Együttes	banda	8
Verekedés	balhé	4
Verekedni	verekedni	4
Pénz	mani	5
Szegény	csóró	7
Gazdag	pénzes	4
Rendőr	zsaru - zsernyák	4-4
Börtön	sitt	5
Lopás	lopás	6
Menekülés	menekülés	7
Autó	kocsi	8
Jó dolog	király	4
Valami szép	szép	6
Baráti üdvözlés	Helló!	6
Baráti elköszönés	Szia!	4
Köszönés szülőknek	Szia! – Sziasztok!	5-5
Köszönés ismeretlen fiataloknak	Sziasztok! – Helló!	4-4

A rock zenét kedvelők által leggyakrabban használt kifejezések

Alapkiefejezés	A leggyakrabban használt kifejezés	Hányszor szerepel
Nő	csaj	11
Férfi:	pasi	9
Apa	fater	8
Anya	anya	5
Szülők	Szülők - ősök	8-8
Gyerek	gyerek	6
Testvér	tesó	8
Nagyszülők	nagyszülők	10
Nagymama	nagymama	5
Nagypapa	nagypapa	4
Iskola	suli	14
Tanár	tanár	11
Igazgató	diri	8

Diák	diák	12
Barát	haver	10
Barátnő	barátnő	11
Lánnyal/Fiúval ismerkedni	csajozni	5
Szórakozni	bulizni	10
Inni	piálni	7
Ital	pia	13
Táncolni	táncolni	5
Cigaretta	cigi	10
Dohányozni	cigizni	10
Együttes	banda	8
Verekedés	bunyó	5
Verekedni	bunyózni	6
Pénz	Pénz - lóvé	4 – 4
Szegény	csóró	10
Gazdag	gazdag	6
Rendőr	zsernyák	6
Börtön	sitt	5
Lopás	lopás	9
Menekülés	menekülés	9
Autó	kocsi	9
Jó dolog	király	5
Valami szép	szép	8
Baráti üdvözlés	Helló!	6
Baráti elköszönés	Csá!	7
Köszönés szülőknek	Sziasztok!	5
Köszönés ismeretlen fiataloknak	Helló!	11

Amint látható a leggyakrabban használt és legkedveltebb kifejezések a két csoportnál gyakran megegyeznek, s ezek nem mutatnak túl nagy eredetiséget. Viszont az itt is megfigyelhető, hogy a rock zene kedvelőinek a leggyakrabban használt kifejezései sokkal többször egyeznek meg a normával, mint a másik csoportnál. Ebből is látható, hogy a punk zene hallgatói sokkal szívesebben térnek el a normának tartott kifejezésektől, míg a rock zene kedvelői inkább igyekeznek ettől a normától kevésbé eltérni, s inkább a köznyelvnek, hagyományosnak számító szavakat, kifejezéseket alkalmazzák előszeretettel. Míg a punk zene kedvelőire a nyelvi játékosság, kreativitás, találmányosság, a szabályok megkerülésének szeretete jellemző, addig a rock zene hallgatóit inkább a nyelvi normák tiszteletével, a sablonos és hagyományosnak tartott kifejezések előnyben részesítésével jellemezhetnénk.

Befejezés

Összegzésként megállapítható az, mint ahogyan a táblázatokból kiderül, hogy a két csoport - melyeket zenei irányzatok alapján különítettem el - nyelvezete különbséget mutat.

Ez a különbség a szleng kifejezések gyakoriságában mutatkozik meg, és abban, hogy a szóhasználatuk mennyire mutat egyediséget, kreativitást, s egy-egy fogalom megnevezésére összesen hány kifejezést írtak. A két csoport nyelvhasználata anélkül mutat különbségeket, hogy tagjaik között baráti szálak vagy egyéb érintkezési formák lennének, csupán ugyan annak a zenei irányzatnak a kedvelése köti őket össze. Az is megállapítható, hogy a két csoport közti különbséget nem kimondottan csak az egyik csoportra jellemző, csak általuk használt szlengszavak használata adja, hanem az, amilyen arányban használnak szlengszavakat és nyelvhasználatuk mennyire mutat kreativitást, találékonyságot. Mint már megállapítottuk, a punk zene kedvelői sokkal gyakrabban és szívesebben használnak szleng kifejezéseket, sokkal inkább törekednek nyelvhasználatuk egyedítésére, mint a rock zene kedvelői, akik hajlamosabbak a normák követésére, s inkább a köznyelvi kifejezéseket részesítik előnyben. Így az általuk használt szavak és kifejezések sokkal színtelenebbek, sokkal kisebb találékonyságot mutatnak. Azt is megállapíthattuk, hogy a punk zene rajongóinak kifejezőkészlete sokkal nagyobb tágasságot mutatott, egy-egy megadott szóra általában sokkal több általuk használt példát írtak, mint a rock zene kedvelői. A különbségek gyökerei a két zenei stílus eltéréseiben, szemléleti különbségeiben kereshetők, tehát abban, hogy míg a punk zene sokkal radikálisabb, konvenciómentesebb, provokatívabb, addig a rock zene, s annak már említett és kiemelt két nagyobb irányzata a hard rock és a heavy metal, mára már szinte klasszicizálódott és szinte konzervatívnak számító irányzatok. A zenei különbségek hallgatóik lelkiületét, mentalitását is meghatározzák, s ez kihat nyelvhasználatukra is. Tehát egy provokatívabb, újíróbb zenei irányzat kedvelője nagy valószínűséggel nyelvhasználatában is újításra és kreativitásra fog törekedni, s sokkal szívesebben tér el a sablonoktól, mint az a egyén, aki egy konzervatívabb zenei irányzat kedvelője, aki inkább ragaszkodik a megszokott és jól ismert hagyományos formákhoz a nyelvhasználatában is.

Végző megállapításként leírható, hogy a nyelvhasználat befolyásoló tényezői közé számíthatjuk a zenei irányzatokat is, hiszen, mint kiderült az egyén beszédmódját, szóhasználatát az is meghatározhatja, hogy milyen zenét hallgat.

Bibliográfia

1. Hölzer Tamás: Szórakoztató zenei lexikon Enciklopédia Kiadó, Bp. 2003
2. Kiamiczay Gábor: Ellenkultúra a '70-es '80-as években Noran- Kiadó, 2001
3. Pozsonyi Ádám: A Lenin- szobor helyén bombatölcsér tátong Mucsa- könyvek, Bp. 2002
4. Sebők János: A rock története a vasfüggöny mögött GM & Tárai Kiadó, 2001/1
5. Mi a szleng? Tanulmányok a szleng fogalmáról szerk: Fenyvesi Anna, Kis Tamás, Várnai Judit Szilvia Kossuth Egyetemi Kiadó Debrecen, 1999
6. A szlengkutatás útjai és lehetőségei szerk: Kis Tamás Kossuth Egyetemi Kiadó Debrecen, 1997
7. Vlagyimir Jelisztratov: Szleng és kultúra Kossuth Egyetemi Kiadó Debrecen, 1998
8. Szabálykövet(él)ők és bajkeverők , Bevezetés a devianciák szociológiájába szerk: Rácz József Új Mandátum Könyvkiadó Bp, 2001

A képek az internetről származnak, szerzőjük ismeretlen.